

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

**LENKŲ TAUTINĖS MAŽUMOS GIMTOSIOS KALBOS IR LITERATŪROS VALSTYBINIO
BRANDOS EGZAMINO
VERTINTOJŲ MOKYMŲ PROGRAMOS
III DALIS, 2024 m. spalio 22-23 d.**

**Testo dalies vertinimo aspektai atsižvelgiant į 2024 m.
VBE rezultatus**

Dr. Irena Masoit

Vytauto Didžiojo universitetas, Švietimo akademija

Planas

1. 2024m. VBE vertinimo kokybės įvertinimas ir rekomendacijos jos tobulinimui
2. 2024m. VBE vertinimo organizacijos įvertinimas ir rekomendacijos jos tobulinimui
3. Testo užduočių vertinami gebėjimai
4. Testo užduočių pasiekimų lygiai
5. Atvirų klausimų vertinimo specifika. 4 užduotis
6. Atvirų klausimų vertinimo specifika. 6 užduotis

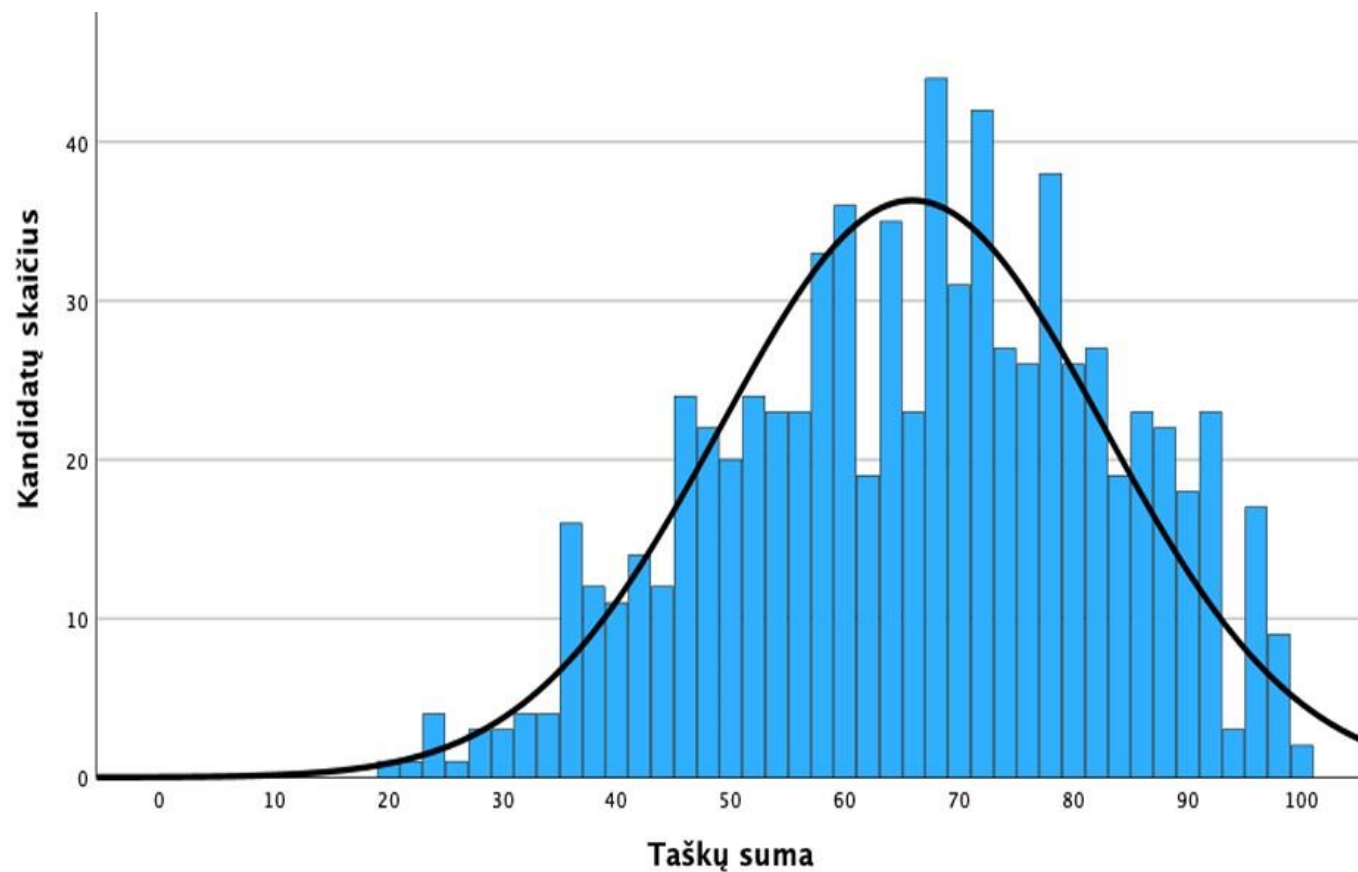
7. Darbas grupėse: testo užduočių vertinimas atsižvelgiant į egzamino rezultatus ir mokinių atsakymus
8. Rekomendacijų užduočių rengėjams ir vertinimo komisijai formulavimas
Evaluacija jakości oceniania egzaminu maturalnego w 2024 r. oraz propozycje jej doskonalenia

Pozytywne wnioski:

- wyniki oceniania zgodne z krzywą Gaussa
- standaryzowanie i konkretyzacja kryteriów oceniania; ustalanie zakresu poprawnych odpowiedzi uczniów w teście **Propozycje:**
- podawanie standaryzowanych odpowiedzi testu/kryteriów oceniania w bardziej przejrzystej formie graficznej

- udoskonalenie sposobu dzielenia się informacją
- doskonalenie (zwiększenie stopnia dokładności) polecenia zadania
- doskonalenie (zwiększenie stopnia szczegółowości) kryteriów oceniania

Interpretacja wyników egzaminu według skali Gaussa

1 diagrama. Lenkų gimtosios k. VRF laikysiu kandidatų surinktu taškų histograma

Ewaluacja organizacji procesu oceniania egzaminu maturalnego w 2024 r. oraz propozycje jej doskonalenia

Pozytywne wnioski:

- wspólne sprawdzanie: najpierw testu, potem po kolei wszystkich prac pisemnych
 - organizowanie na początku standaryzacji testu, a w kolejnych dniach kryteriów oceny kolejnych tematów prac pisemnych
- ### Propozycje:
- **zwiększenie limitu** prac do pobrania i **racjonalny podział** sprawdzanych prac
 - pobieranie do sprawdzania **po jednej pracy**
 - **zoptymalizowanie limitu czasu** przechowywania sprawdzonych prac w tzw. poczekalni – w pierwszych 2 dniach dłuższy, potem – 3 godziny
 - **zrezygnowanie** ze sprawdzania **podczas weekendu**

- zakończenie pierwszego sprawdzania w przeddzień do 12.00-13.00

Zadania testu. Obszary sprawdzanych umiejętności

	Czytanie i rozumienie tekstu	Pisanie i tworzenie tekstu	Wiedza językowa	Wiedza literacka i kulturowa	Ogółem
Test	18 punktów	5 punktów	3 punkty	4 punkty	50% (30 punktów)
Praca pisemna	0	13 punktów	3 punkty	14 punkty	50% (30 punktów)
Ogółem	30% (18 punktów)	30% (18 punktów)	10% (6 punktów)	30% (18 punktów)	100% (60 punktów)

Zadania testu. Rodzaj procesów kognitywnych

	Wiedza i rozumienie	Zastosowanie	Wyższe umiejętności umysłowe	Ogółem
Test	3 punkty	18 punktów	9 punktów	50% 30 punktów
Praca pisemna	3 punkty	18 punktów	9 punktów	50% 30 punktów
Ogółem	10% 6 punktów	60% 36 punktów	30% 18 punktów	100% 60 punktów

Zadania testu. Poziom trudności

	Progowy	Zadowalający	Podstawowy	Wyższy	Ogółem
--	---------	--------------	------------	--------	--------

Test	3 punkty	6 punktów	14 punktów	7 punktów	50% 30 punktów
Praca pisemna	3 punkty	6 punktów	13 punktów	8 punktów	50% 30 punktów
Ogółem	10% 6 punktów	20% 12 punktów	45% 27 punktów	25% 15 punktów	100% 60 punktów

Zadanie 4. Instrukcja i kryteria oceniania

4. Napisz, co łączy bohatera z wymienionymi miejscami.

(2 punkty)

Miejsce	Objaśnienie
A. Warszawa	
B. Kolonia Wileńska	
C. Chiny	

4.	Pvz.: A. jest miejscem zamieszkania bohatera B. dom dziadków, w którym spędził młodość C. służbowy wjazd z delegacją filmową	2 taškai už 3 teisingus atsakymus. 1 taškas už 2 teisingus atsakymus. 0 tašku už 0–1 teisinga atsakyma.	2
----	---	---	---

Uznajemy za poprawne wyrażenia rzeczownikowe, jeżeli są uzasadnione, np. B. – młodość i wspomnienia; C. – sztuka filmowa

Uznajemy za **niepoprane** cytaty z tekstu, np. *Wracam do wielkiego kontynentu mojej młodości*; odpowiedzi niezgodne z tekstem / nie wynikające z tekstu, np. *tam gdzie mieszkają jego dziadkowie*

Zadanie 4. Uwzględnienie różnych kryteriów podczas oceniania

Instrukcja

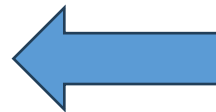
Kryteria oceniania i przykłady

Zakładany poziom trudności **Sprawdzana umiejętność**

trudności

Progowy

Randa ir paaiškina netiesiogiai

pateiktą

tekste informaciją [...]

Zadanie 4. Przykłady odpowiedzi

- A Miejsce, w którym mieszka i ma dom
 - B Wielki kontynent młodości bohatera
 - C Filmowa delegacja
-
- A Miasto, gdzie przeżywa bohater tymczasowo
 - B Kontynent młodości
 - C Tam są zajęcia bohatera, związane ze sztuką filmową
-
- A On tam zbudował dla siebie nowy dom
 - B On tam spędził swoją młodość
 - C Z pracą, ponieważ z jego książek robili filmy
-
- A Nowy dom w Warszawie
 - B Wielki kontynent mojej młodości
 - C Delegacja filmowa

Zadanie 6. Instrukcja i kryteria oceniania

6. Na podstawie opisanej w tekście podróży z dworca w Wilnie do Kolonii Wileńskiej wypisz po jednym cytacie poświadczającym obustronny brak sympatii między bohaterem a grupą młodzieży.

(2 punkty)

	Cytaty
A. Bohater wobec młodzieży	
B. Młodzież wobec bohatera	

6.	A. <i>Stada młodzieży arba rozzuchwalonej młodzieży</i> B. <i>przyglądały mi się z nieżyczliwym zainteresowaniem</i>	Po 1 tašką už kiekvieną tinkamą citatą.	2
----	---	---	---

Uznajemy za **niepoprawny** cytat: „A ja czułem się trochę jak ta kura z chaplinowskiego filmu „Gorączka złota”...”

Zadanie 6. Uwzględnienie różnych aspektów podczas oceniania

Instrukcja

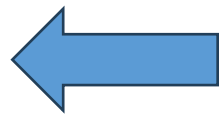

Kryteria oceniania i przykłady

Sprawdzany Sprawdzana umiejętność

poziom osiągnięcie

Randa ir paaiškina [...] išreikštus **ucznia**

požiūrius, aptaria teksto Podstawowy autoriaus intencijas.

Zadanie 6. Przykłady odpowiedzi

- A –
- B poszturchując się i okładając teczkami, przeglądają mi się z **nieżyczliwym zainteresowaniem**.

- A **Stada młodzieży** ubranej w mundurki jak z epoki Żeromskiego (...)
- B (...) przeglądają mi się z **nieżyczliwym zainteresowaniem**.

- A ... udawałem, że nie widzę tej **rozzuchwalonej młodzieży**.
- B ... przeglądają mi się z **nieżyczliwym zainteresowaniem**.

- A przeglądają mi się z nieżyczliwym zainteresowaniem
- B nie widzę tej rozzuchwalonej młodzieży

- Myśli intensywnie
- Nieżyczliwe zainteresowanie

Zadanie pracy w grupach

Polecenie. Korzystając z podanej niżej informacji (tabeli z charakterystyką każdego zadaniu testu, wykazu efektów kształcenia (umiejętności) z podstawy programowej, zadań testu, kryteriów ich oceny i przykładów odpowiedzi w zadaniach otwartych) proszę:

- 1) **porównać**, czy wyniki egzaminu potwierdziły zakładany **poziom trudności** zadania; jeżeli mamy rozbieżność, spróbować wyjaśnić, dlaczego wyniki egzaminu rozminęły się z oczekiwaniami – dlaczego zadania okazały się zbyt łatwe lub zbyt trudne do wykonania (np. niezbyt dokładnie sformułowane polecenie, niezbyt udane dystraktory, mylące rozwiązanie graficzne, braki w wiedzy uczniów itp.)
- 2) **wskazać** odniesienie tego zadania do podstawy programowej, czyli **konkretną sprawdzaną umiejętność** z podstawy programowej; 3) **podać propozycje** dotyczące:
 - sformułowania polecenia w zadaniu,
 - zwiększenia precyzji kryteriów oceniania.

KARTA PRACY

Polecenie. Korzystając z podanej niżej informacji (tabeli z charakterystyką każdego zadaniu testu, wykazu efektów kształcenia (umiejętności) z podstawy programowej, zadań testu, kryteriów ich oceny i przykładów odpowiedzi w zadaniach otwartych) proszę:

- 1) **porównać**, czy wyniki egzaminu potwierdziły zakładany **poziom trudności** zadania; jeżeli mamy rozbieżność, spróbować wyjaśnić, dlaczego wyniki egzaminu różniły się z oczekiwaniami – dlaczego zadania okazały się zbyt łatwe lub zbyt trudne do wykonania (np. niezbyt dokładnie sformułowane polecenie, niezbyt udane dystraktory, mylące rozwiązanie graficzne, braki w wiedzy uczniów itp.)
- 2) **wskazać** odniesienie tego zadania do podstawy programowej, czyli **konkretną sprawdzaną umiejętność** z podstawy programowej; 3) **podać propozycje** dotyczące:
 - sformułowania polecenia w zadaniu,
 - zwiększenia precyzji kryteriów oceniania.

Podział zadań testu do analizy:

Grupa 1 – zadania 1-3,15

Grupa 2 – zadania 5-8

Grupa 3 – zadania 9-12

Grupa 4 – zadania 13-15

1. ZADANIA TESTU W ZAŁOŻENIACH PRZYGOTOWUJĄCYCH ZADANIA ORAZ W KONTEKŚCIE WYNIKÓW EGZAMINU

Nr zadania	Obszar umiejętności	Rodzaj procesów kognitywnych	Zakładany poziom trudności	Procent poprawnych odpowiedzi	Rzeczywisty stopień trudności	Stopień różnicowania osiągnięć
1.	Czytanie	Wiedza i zrozumienie	Podstawowy	94,4	LL	15,1
2.	Czytanie	Zastosowanie	Zadowalający	36,2	S	37,1
3.	Czytanie	Zastosowanie	Podstawowy	92,4	LL	16,0

4.	Czytanie	Zastosowanie	Progowy	80,8	LL	40,5
5.	Wiedza o języku	Wiedza i zrozumienie	Wyższy	72,4	L	35,5
6.	Czytanie	Zastosowanie	Podstawowy	60,0	L	47,8
7.	Wiedza o literaturze i kulturze	Zastosowanie / Wyższe operacje umysłowe	Zadawalający / Wyższy	46,2	V	79,0
8.	Wiedza o języku	Zastosowanie	Podstawowy	49,9	V	23,9
9.	Czytanie	Zastosowanie	Zadawalający	65,2	L	38,0
10.	Czytanie	Zastosowanie	Wyższy	48,8	V	54,2
11.	Czytanie	Wyższe operacje umysłowe	Podstawowy	61,7	L	54,2
12.	Pisanie i tworzenie tekstu	Wiedza i zrozumienie	Progowy	81,2	LL	32,9
13.	Czytanie	Zastosowanie	Podstawowy	75,7	L	35,7
14.	Czytanie	Zastosowanie	Podstawowy	86,4	LL	31,1
15.	Pisanie i tworzenie tekstu	Wiedza i zrozumienie / Wyższe operacje umysłowe	Podstawowy / Wyższy	62,2	L	53,4

2. UMIEJĘTNOŚCI (EFEKTY KSZTAŁCENIA) PODANE W PODSTAWIE PROGRAMOWEJ

B. Skaitymas

B2. Įžvelgia ir aptaria skaitomų tekstų turinio ir kalbinės raiškos elementus, teksto kontekstus, intenciją.

B2.1.3. Aptaria teksto stilių ir kitus kalbinės raiškos elementus, jų funkcijas. Atpažįsta ir aptaria įvairių tekstų žanrų ypatumus; nagrinėja konkrečių pranešimų funkcijas pagal nurodytus kriterijus. Paaikškina, kaip kalbinės raiškos priemonės veikia kito žmogaus ir visuomenės nuomones ir vertybines nuostatas. Sieja, palygina, apibendrina ir kritiškai vertina skirtingos raiškos informacijos fragmentus.

B2.2.3 Randa ir paaiškina netiesiogiai pateiktą tekste informaciją, išreikštus požiūrius, aptaria teksto autoriaus intencijas. Įžvelgia ir aptaria teksto nevienareikšmiškumo apraiškas ir kalbines manipuliacijas.

B2.3.3 Įvardija ir nagrinėja teksto problemą ir jos sprendimo būdus, analizuoja argumentų tinkamumą. Skiria faktus, nuomonę, refleksiją. Aptaria įvairius ryšius tarp teksto dalių. Daro teksto visumą apibendrinančias išvalgas. Interpretuodamas taiko įvairias mąstymo operacijas. Vertina tekstą pagal nurodytus vertinimo kriterijus.

B2.4.3. Sieja, lygina ir aptaria tekste esančią informaciją su žiniomis iš įvairių šaltinių. Kritiškai vertina tekstą, argumentuotai išsako savo nuomonę apie nagrinėjamą tekstą, remdamasis savo išmanymu, tekstu, specifinėmis žiniomis ir viešai prieinama informacija. Lygina tekstą su kitais tekštais pasirinktu aspektu.

C. Rašymas

C1.2.3 Motyvuotai plėtoja problemine tekstą temą ir mintį. Įterpia citatas į savo kuriamą tekstą. Laikosi logiškos, trinarės teksto struktūros, iš esmės motyvuotai išskiria pastraipas. Pastraipoje dažniausiai laikosi minčių dėstymo logikos. Tinkamai vartoja daugumą žinomų teksto rišlumo priemonių.

C2.2.3 Taiko daugumą rašybos, gramatikos ir skyrybos taisyklių. Tinkamai vartoja bendrinės kalbos leksiką, iš esmės paiso stiliaus reikalavimų.

D. Kalbos pažinimas

D1. Atpažįsta pagrindines kalbotyros sąvokas, vartoja terminus ir taiko juos aptardamas kalbinę raišką ir kalbinės komunikacijos reiškinius.

D1.1.3 Vartoja kalbos ir kalbotyros terminus, numatytus pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokymosi turinyje, nagrinėdamas pranešimų kalbinę raišką ir aptardamas kalbinius reiškinius. Atpažįsta ir apibūdina kalbos funkcinis stilius, remdamasis jų funkcija, vartojimo sritimi ir būdingais kalbinės raiškos elementais.

D2.1.3 Taiko gimtosios kalbos žinias, taisyklingai ir tikslingai vartodamas kalbą. Kalbinėje veikloje tikslingai taiko kalbos žinias, siekdamas kalbos ir stiliaus taisyklingumo, sklandumo ir estetikos. [..]

D2.3.3 Tikslingai pasirenka leksines ir gramatines kalbinės raiškos priemones, atsižvelgdamas į stiliaus reikalavimus. Redaguodamas savo tekstą atpažįsta ir taiso daugumą tipinių klaidų

D3. Sąmoningai stebi ir reflektuoja kalbinius reiškinius visuomenėje, gretina žinomas kalbas ar jų atmainas.

D3.2.3 [...] Atpažįsta ir aptaria ankstesnių epochų tekstų kalbinius ypatumus, paaiškina archaizmo sampratą, pateikia pavyzdžių. Randa tekste ir aptaria ryškius kalbinės stilizacijos atvejus, paaiškina jų taikymo tikslingumą.

E. Literatūros ir kultūros pažinimas

E2.1.3 Įvairiais aspektais analizuoja, interpretuoja ir vertina literatūros ir kitus meno kūrinius. Analizuoja, interpretuoja, lygina ir vertina lyrikos, epikos ir dramos kūrinius, remdamasis literatūros teorija, kontekstų (pvz., socialinio, istorinio, biografinio, filosofinio) išmanymu ir savo (kaip skaitytojo ir kultūros vartotojo) patirtimi. Paaškina, kaip interpretacija priklauso nuo pasirinkto analizės aspekto, skaitytojo literatūrinės ir gyvenimo patirties. Analizuoja ir vertina grožinio kūrinio kalbinę raišką ir paaškina jos funkciją kūrinyje. Atpažįsta ir aptaria grožiniuose kūriniuose kalbinės stilizacijos tipus.

E2.2.3 Skiria ir apibūdina literatūros rūšis ir joms būdingus žanrus, aptaria jų meninės raiškos ir stiliaus ypatumus. Įžvelgia ir aptaria literatūros kūrinio intertekstualumą. Lygina literatūros kūrinius su kitais literatūros kūriniais ir su kitais kultūros teksta.

3. ZADANIA, KRYTERIA OCENIANIA I PRZYKŁADY ODPOWIEDZI

1. Zaznacz punkt, zawierający właściwe zakończenie podanego zdania. (1 punkt)

Celem autora tekstu jest...

- A. opis codziennego życia kulturalnego w ówczesnym Wilnie.
- B. ukazanie przeżyć człowieka, który wraca do kraju swojej młodości.
- C. wyrażenie pochlebnej opinii o oficerach na lotnisku.
- D. przekonanie czytelnika, że okolice Wilna oczarowują każdego przybysza.

1.	B	1 balas už teisingą atsakymą. Jeigu pažymėtas daugiau negu 1 atsakymas, užduotis vertinama 0 taškais.	1
----	---	---	---

2. Spośród podanych sformułowań A–F wybierz cztery, które odzwierciedlają treść różnych części tekstu. Przy liczbach 1–4 wpisz litery w kolejności zgodnej z tekstem. (2 punkty)

- A. Przybycie bohatera z rodziną z Warszawy do Wilna.
- B. Odwiedzenie w pobliżu Kolonii Wileńskiej miejsc związanych ze wspomnieniami.
- C. Spotkanie z krewnymi, mieszkającymi w dawnym domu dziadków.
- D. Spotkanie bohatera z dawnymi kolegami ze szkolnej ławy.
- E. Pomyślnie załatwienie ważnej trudnej sprawy na lotnisku.
- F. Przejazd bohatera pociągiem do celu swojej podróży.

1. ____ 2. ____ 3. ____ 4. ____

2.	1 – E 2 – F 3 – C 4 – B	2 taškai už 4 teisingus atsakymus. 1 taškas už 2–3 teisingus atsakymus. 0 tašku už 0–1 teisingą atsakymą.	2
----	----------------------------------	---	---

Lenkų tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzamino vertintojų mokymų programos III dalis, 2024 m. spalio 22-23 d.

I. Masoit, *Testo dalies vertinimo aspektai atsižvelgiant į 2024 m. VBE rezultatus*

3. Do każdego podanego stwierdzenia dobierz cytaty, który jest jego ilustracją. Zapisz przy każdej liczbie 1–3 jedną odpowiednią literę A–E. (3 punkty)

Stwierdzenia	Cytaty
<p>1. Zajęcia bohatera są związane ze sztuką filmową.</p> <p>2. Bohater jest pisarzem.</p> <p>3. W odwiedzanym przez bohatera miejscu wciąż mieszkają jego krewni.</p>	<p>A. <i>Mogę przerwać podróż, dlaczego nie.</i></p> <p>B. <i>Wyszedłem na peron sto razy opisany w moich książkach.</i></p> <p>C. <i>Więc ze ściśniętym gardłem pożegnałem naszą filmową delegację, wracającą z Chin.</i></p> <p>D. <i>Alinka, moja kuzynka, coś robiła z dziećmi na podwórzu.</i></p> <p>E. <i>[...] czułem się trochę jak ta kura z [...] filmu „Gorączka złota”.</i></p>

3.	1 – C 2 – B 3 – D	Po 1 taška už kiekvieną teisingą atsakymą	3
----	-------------------------	---	---

5. Zaznacz cytaty, które wskazują, że zaraz po przybyciu do Wilna bohaterowi towarzyszyły uczucia niepokoju i lęku. (2 punkty)

- A. *Potem samolot wylądował, weszliśmy do sali tranzytowej.*
- B. *Więc ze ściśniętym gardłem pożegnałem naszą filmową delegację*
- C. *Wynająłem pokój, zostawiłem w nim walizkę*
- D. *[...] a później na miękkich nogach spęzłem na dół szukać taksówki.*
- E. *Zatrzymałem się i wysiadłem chyba koło Ostrej Bramy.*

5.	B, D	Po 1 taška už kiekvieną teisingą atsakymą	2
----	------	---	---

7. Uzpildij zdania. Wpisz w punkcie (1) nazwy wyróżnionych w podanych cytatach środków artystycznych, a w punkcie (2) wyjaśnij celowość ich użycia. (4 punkty)

A. W określeniu wielkiego kontynentu mojej młodości w odniesieniu do Kolonii Wileńskiej została użyta (1), która uświadamia czytelnikowi, że (2)

B. W opisie wyglądu bohatera: ja ubrany w kusy garniturek warszawski i w wążiuteńkich spodniach – posłużono się trzema (1), które pomagają (2)

7.	A (1) metafora arba przenośnia, (2) pvz., Kolonia Wileńska była w młodości dla niego ogromnym światem / w Kolonii Wileńskiej upłynęła jego młodość; to miejsce bardzo ważne dla bohatera. B (1) epitetami, (2) pvz., dokładniej opisać, jak bohater był ubrany / pokazać, że ubranie bohatera bardzo się wyróżniało.	Po 1 tašką už kiekvieną taisyklingą atsakymą (tinkamo meninės raiškos priemonės įrašymą). Po 1 tašką už tinkamą kiekvienos priemonės tikslingumo pagrindimą.	4
----	---	---	---

A Metafora – Miejsce młodości było bardzo obszerne, wielkie

B Epitetami – Czytelnikowi narysować odpowiedni obraz bohatera

A Metafora – Wspomnienia z młodości są niby innym dużym krajem

B Epitetami – Czytelnikowi łatwiej wyobrazić sobie bohatera

A Epitet – określenie kontynentu, jakim on jest

B Epitet – aby dać w detalach wygląd bohatera, jego ubranie

A Metafora – to było miejsce życia bohatera w młodości

B – zrozumieć, jak jest ubrany bohater

A Metafora – miejsce jest bardzo ważne, drogie

B Epitety – lepiej zrozumieć przedstawione opisy

A Metafora – Kolonia wileńska jest wielką częścią życia i pamięci głównego bohatera

B Epitetami – opisać wygląd głównego bohatera

A Metafora – młodość miał pełną wydarzeń i ciekawych wspomnień

B Zdrobnieniami – zrozumieć uczucia bohatera, jak on się czuje, jest mu komfortnie, czy czuje się spięty

A Przenośna – młodość dla niego była swoim kontynentem

B Epitetom – bardziej określić, jak wyglądał bohater

Lenkų tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzamino vertintojų mokymų programos III dalis, 2024 m. spalio 22-23 d.

I. Masoit, Testo dalies vertinimo aspektai atsižvelgiant į 2024 m. VBE rezultatus

8. Dlaczego narrator wtrąca do swojego opowiadania wyrazy z innego języka? Zaznacz poprawną odpowiedź. (1 punkt)

- A. Chce dodać kolorytu swojej wypowiedzi.
- B. Nie zna dobrze języka polskiego.
- C. Chce utajnić pewną informację przed czytelnikiem.
- D. Te wyrazy są nacechowane podniośle.

8.	A	1 taškas už teisingą atsakymą	1
----	---	-------------------------------	---

9. Na podstawie dialogu w tekście wywnioskuj, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe. Zaznacz PRAWDA lub FAŁSZ. (2 punkty)

	Stwierdzenie	PRAWDA	FAŁSZ
A.	Kuzynka i jej mąż obawiali się, że Tadeusz chce odzyskać rodzinny dom.		
B.	Kuzynka z mężem zasmucili się, że Tadeusz więcej do nich nie przyjedzie.		
C.	Alina i jej mąż obeszli się z Tadeuszem bardzo niegrzecznie i niegościnnie.		
D.	Podczas spotkania kuzynów wszyscy byli spięci i rozmowa się nie kleiła.		

9.	A – PRAWDA, B – FAŁSZ, C – FAŁSZ, D – PRAWDA.	2 taškai už 4 teisingus atsakymus. 1 taškas už 2–3 teisingus atsakymus. 0 taškų už 0–1 teisingą atsakymą.	2
----	---	---	---

10. Podaj dwa przymiotniki nazywające cechy osobowości głównego bohatera i uzasadnij swoją opinię. Nie cytuj. (2 punkty)

1. (Jaki?) _____, ponieważ _____.

2. (Jaki?) _____, ponieważ _____.

10.	<p>Pvz.: Sentymentalny / uczuciowy / wrażliwy... z ogromnym wzruszeniem wraca do kraju swojej młodości / ulega różnym uczuciom, które towarzyszą jego podróży itp.; Dowcipny / ironiczny ... żartuje sam z siebie, jak wygląda na tle młodzieży wileńskiej / żartuje, że dom dziadków wygląda jak jego własne muzeum itp.; Niezdecydowany ... waha się, czy warto było wracać do Kolonii Wileńskiej itp.</p>	<p>Po 1 taška už kiekvieną logišką ir pagrįstą atsakymą (tinkamo būdvardžio ir pagrindimo pateikimą). Jeigu dėl daugybės klaidų tekstas nesuprantamas, užduotis vertinama 0 taškais. Kaip teisingus atsakymus laikome ne tik būdvardžius, bet ir dalyvius, apibūdinančius asmenį, pvz. wahająsį, lėkająsį.</p>	2
-----	---	---	---

1. Artystyczny – ponieważ pracuje w branży filmowej
2. Prawdziwy – ponieważ nie gra żadnej roli w życiu realnym, pokazuje siebie takim, jakim jest

1. Niepewny z siebie – czuje się niepewnie przy młodzieży ubrany w garnitur.
2. Pracowity – wrócił z Chin, gdzie pracował.

1. Twórczy – ma napisane książki swoje
2. Tęskniący – przyjechał zwiedzić znajome i zapomniane miejsca młodości

1. Dobry – zostawił swój rodzinny dom dla swoich kuzynów.
2. Mądry – odwiedził bardzo dużo różnych miejsc i ogólnie dużo rzeczy nauczył się w życiu

1. Tęskliwy – ponieważ stęsknił się po domu dziadków.
2.

1. Życzliwy – nie zabiera domu od kuzynki, lecz kupił sobie inny
2. Wykształcony – pisze własne książki, podróżuje, pracuje

1. Inteligentny – jest pisarzem i zajmuje się sztuką filmową
2. Niepewny – co raz myślał czy dobrze on zrobił zostając się w Wilnie czy może lepiej by było ominąć to miejsce i nie wracać

1. Śmiały – ponieważ przyjechał do miasta, w którym dawno nie był
2. Komunikacyjny – bo nie bał się rozmawiać z ludźmi

11. Jaki związek ma tytuł utworu z treścią omawianego fragmentu? Zaznacz poprawną odpowiedź.

(1 punkt)

- A. Wyrazy w tytule to nazwy bibelotów, oglądanych przez bohatera w domu dziadków.
- B. Rzeczowniki w tytule oznaczają przedmioty do odmierzania czasu i przypominają o przemijaniu.
- C. Składający się z dwu części tytuł symbolizuje dwa różne etapy podróży bohatera.
- D. Jest to tytuł całej książki, który z treścią podanego fragmentu nie ma żadnego związku.

11.	B	1 taškas už teisingą atsakymą.	1
-----	---	--------------------------------	---

12. Wybierz uzasadnienie, dlaczego podane wyrazy zostały w tekście ujęte w cudzysłów. Przy każdej literze A i B wpisz jedną odpowiednią liczbę.

(1 punkt)

	Wyrazy z tekstu	Uzasadnienie
		1. jest to frazeologizm
A.	„Gorączka złota”	2. to wyraz wtrącony, z innego języka, pochodzący
B.	„stilaga”	3. jest to tytuł filmu
		4. jest to wyraz użyty w przeciwstawnym znaczeniu

12.	A – 3, B – 2.	1 taškas už pilną teisingą atsakymą.	1
-----	---------------	--------------------------------------	---

13. Zaznacz stwierdzenie, które dotyczy obrazu Ferdynanda Ruszczyca *Pustka – Stare gniazdo*.

(1 punkt)

- A. Malarz namalował ilustrację do książki Tadeusza Konwickiego *Kalendarz i klepsydra*.
- B. Malarz przedstawił samotnie stojący stary dom na tle nieprzyjaznej jesiennej aury.
- C. Malarz wykorzystał akwarele, by malowniczo przedstawić ulubiony zakątek ojczystego kraju.
- D. Malarz realistycznie ukazał na obrazie ptaki odlatujące ze swoich gniazd do ciepłych krajów.

13.	B	1 taškas už teisingą atsakymą.	1
-----	---	--------------------------------	---

14. Przy każdym wymienionym elemencie obrazu wpisz po dwa określenia wybrane spośród podanych.

(2 punkty)

	szaro-niebieskie	opuszczone przez ludzi	osłonięte od wiatru
pełne życia	rdzawozłociste	starannie dopatrzone	uginające się od wiatru
pogodne	zaciągnięte chmurami	zaniedbane	

	Element	Określenia
A.	Domostwo	
B.	Niebo	
C.	Drzewa	

14.	A. opuszczone przez ludzi, zaniedbane B. szaro-niebieskie, zaciągnięte chmurami, C. uginające się od wiatru, rdzawozłociste,	2 taškai už 5-6 teisingus atsakymus. 1 taškas už 3-4 teisingus atsakymus. 0 tašku už 0-2 teisingą atsakymą. Jeigu mokinys vienoje eilutėje pateikia daugiau negu du atsakymus visa eilutė laikoma kaip neteisingas atsakymas.	2
-----	--	--	---

15. Zredaguj krótką spójną wypowiedź (3–4 zdania), w której zinterpretujesz obraz. Uwzględnij dwa aspekty: elementy krajobrazu oraz nastrój. (4 punkty)

15.	Pvz.: Centralnym elementem na obrazie jest niegdyś okazały, a obecnie zaniedbany i opuszczony przez ludzi budynek. Dom został przedstawiony na tle pustkowiec oraz jesiennego krajobrazu. Na niebie przesuwają się podziurawione przez wiatr chmury, a rdzawozłote drzewa uginają się od jego porywów. Wszystkie te elementy tworzą smutny i nostalgiczny nastrój, skłaniają do refleksji o przemijaniu.	2 taškai už turinį: po 1 tašką už taiklia ir logiška kiekvieno iš dviejų nurodytų aspektų – peizažo elementų ir nuotaikos – interpretaciją. 1 taškas už teksto rišlumą ir logiką. 1 taškas už kalbos taisyklingumą: leidžiama padaryti iki 2 kalbos klaidų (pvz.: leksikos, gramatikos, rašybos ar skyrybos). Jeigu dėl daugybės klaidų tekstas nesuprantamas, užduotis vertinama 0 taškais.	4
-----	---	---	---

Grupa 1

A Na obrazie Ferdynanda Ruszczyca „Pustka – stare gniazdo” widzimy dramatyczną scenę. Niespokojny wiatr pędzi szare chmury, co sprawia zaniepokojenie, które odczywamy patrząc na ten obraz. W centrum kompozycji znajduje się zaniedbany dom, prędeż wszystkiego jest on opuszczony przez ludzi. Dramatu dodają także pochylone, młode, rdzawo-złociste drzewa, które potwierdzają moment szalonego wiatru.

B Obraz Ferdynanda Ruszczyca przedstawia jesienny krajobraz. Głównym elementem obrazu jest zaniedbany, opuszczony przez ludzi dom. Na podstawie innych elementów – szaro-niebieskiego nieba, chmur, rdzawozłocistych oraz uginających się od wiatru drzew, mogę twierdzić, że nastrój obrazu jest smutny, nostalgiczny, ponieważ jesień, opuszczony dom symbolizują przemijanie.

C Na tym obrazie widzimy pogodę, która jest ciemna i nie spokojna. Jest wielki wiatr od, którego uginają się drzewa. I widzimy domek, który jest dopaczony i pełen życia. Kiedy jest taka pogoda jak na obrazie nie myślę że nastrój jest dobry.

D Krajobraz jest bardzo pochmurnym i bardzo silno duł silny wiatr nawet drzewa pochiliały się nastrój bardzo zły bardzo samotny nastrój i spulczucia bardzo kiepsko zdarzenia bardzo silny wiatr pękł nastrój i oczucia głównego bohatera.

E Na obrazie widzimy dom, który stoi jeden, dookoła jego tylko, para drzew. Nastrój panuje smutny, ponieważ malarz malował ciemnymi kolorami. Także, można powiedzieć, że nastrój smutny, ponieważ niebo jest zaciągnięte chmurami.

Grupa 4

F Krajobraz Ferdynanda Ruszczyca „Pustka – stare gniazdo” przedstawia nam zaniedbany i opuszczony przez ludzi domostwo, wolno tak powiedzieć, ponieważ ściany domu są już obłakle i porośnięte mchem. A zaciągnięte chmurami i osłonięte od wiatru niebo wskazuje nam to, że prędko będzie burza. Natomiast rdzawozłociste drzewa pokazują nam, że pora roku jest jesień. Wszystkie te elementy krajobrazu tworzą chaotyczną i nawet tajemniczą atmosferę, która tworzy pozytywny nastrój.

G Na ilustracji dom, chmury, drzewa. Ładny pejzaż bo przyjemny tylko wiatr wieje a chmur dużo, dom jeden stoi bez ludzi, zostawiony. Nastrój nie samy wesoły na tym obrazie ale troszki przyjemnie patrzeć.

H Smutny chmury domek stojący na chołmiku, na którego duji wiaterek. Dożywający swoje ustannie lata życia. A może być że i ustannia miesiaca.

I Obraz Ferdynanda Ruszczyca „Pustka – stare gniazdo” przedstawia obraz samotnie stojącego domu na pagórku. Na tle widzimy zachmurzone niebo oraz lasy. Pejzaż jest namalowany kolorowo lecz użyto dużo ciemnych kolorów, dlatego nastrój jego jest ponury, jesienny.

K Obraz Ferdynanda Ruszczyca „Pustka – Stare gniazdo” przedstawia krajobraz, który wskazuje na mroczny nastrój oraz przekaz. Dzieło sztuki odzwierciedla nieprzyjazną jesienną aurę. Przede wszystkim widnieje na płótnie stary dom, opuszczony przez ludzi, szare i pochmurne niebo, a także uginające się od wiatru drzewa.

Lenkų tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzamino vertintojų mokymų programos III dalis, 2024 m. spalio 22-23 d.

I. Masoit, Testo dalies vertinimo aspektai atsižvelgiant į 2024 m. VBE rezultatus

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

VYTAUTO DIDŽIOJO
UNIVERSITETO
ŠVIETIMO
AKADEMIJA

gimtosios

Lenkų tautinės mažumos

kalbos ir literatūros

valstybinio brandos egzamino vertintojų mokymai

2024 m. spalio 23 d.

Henrika Sokolovska

Rašto darbo

(samprotaujamojo teksto)
**vertinimo aspektai atsižvelgiant į
2024 m. VBE rezultatus**

Państwowy egzamin maturalny
z języka polskiego i literatury polskiej.

CZĘŚĆ II – PRACA PISEMNA
ROZPRAWKA (30 punktów)

VYTAUTO DIDŽIOJO
UNIVERSITETO
ŠVIETIMO
AKADEMIJA

Ocenianie rozprawek w kontekście wyników egzaminu maturalnego 2024 r.

Lenkų gimtosios kalbos VBE rezultatai pagal rašinio temas

[Wybór tematu rozprawki a wyniki egzaminu](#)

Tema	Pasirinkusių kandidatų dalis, proc.	Surinktų taškų vidurkis (30)	Rašinio temą pasirinkusių mokinių viso VBE taškų vidurkis (100)
1. Indywidualizm – przejaw wielkości człowieka czy wyraz pychy? Oceń postawy wybranych bohaterów literackich, których nazwałbyś indywidualistami.	41,6	15,0	68,6
2. O jakich ważnych dla człowieka wartościach rozważają twórcy w dramatach? Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów dramatycznych.	45,7	14,6	66,3

Lenkų gimtosios kalbos VBE rašinio vertinimo rezultatai pagal vertinimo kriterijus

Wyniki egzaminu według poszczególnych kryteriów

	Vertinimo kriterijus	Didžiausias taškų skaičius	Taškų vidurkis	Taškų vidurkis procentais
TREŠĆ	1.1. Tema / Temat	3	1,8	59,0
	1.2. Logika / Teza i logika argumentacji	5	2,6	51,0
	1.3. Kontekstai / Wiedza o literaturze i konteksty*	6	2,2	36,6
STRUKTURA	2.1. Struktūra / Budowa tekstu	2	1,6	78,2
	2.2. Rišlumas / Spójność tekstu* i budowa wewnętrzna akapitów*	2	1,4	68,7
STYL	3.1. Stilius / Styl	3	1,5	49,5

POPRAWNOŚĆ JĘZYKOWA	4.1. Gramatika / Błędy leksykalne i gramatyczne*	5	1,3	26,2
	4.2. Rašyba / Błędy ortograficzne	2	1,1	55,5
	4.3. Skyryba / Błędy interpunkcyjne	2	0,7	36,5
	5.1. Atimami	0	-0,1	

Wiedza o literaturze i konteksty

Przywołanie trafnych, pogłębiających i rozwijających omawiane zagadnienie co najmniej dwu kontekstów – maksymalnie 2 punkty (po 1 punkcie za każdy kontekst). Jeżeli uczeń analizuje trzeci przykład literacki, można go potraktować jako jeszcze jeden kontekst.

Maturzystą powinien **opierać argumentację** nie tylko na dwóch tekstach (lekturze obowiązkowej i innym dziele literackim), ale też na kontekstach, również dwóch.

Dwa teksty literackie (kolumny „nośne”) plus dwa konteksty (kolumny pomocnicze) równa się cztery.

Rozprawka maturalna opiera się więc **na czterech filarach**, choć różnych: dwóch głównych i dwóch dodatkowych.

Kontekst – to odniesienie się w

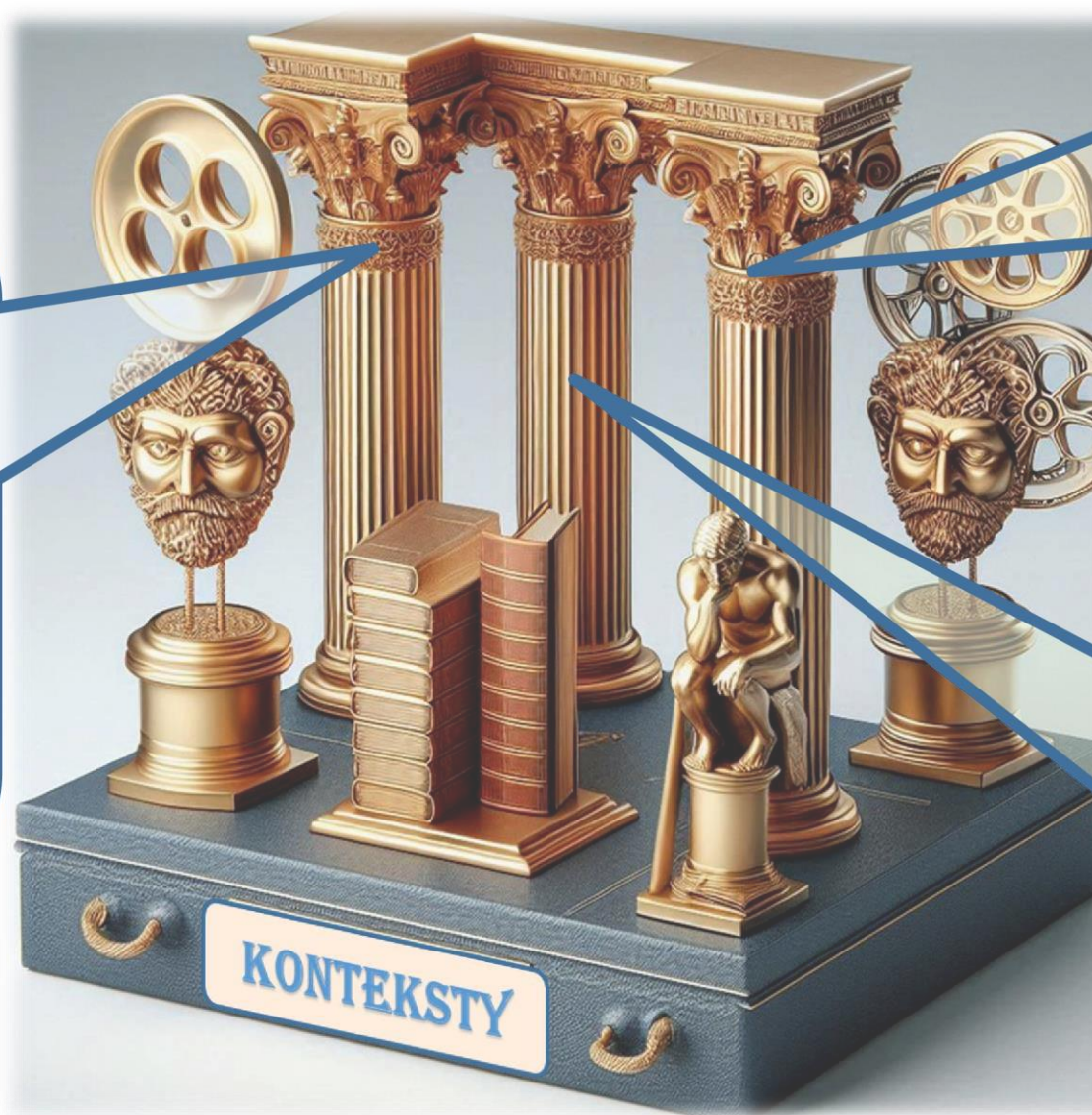

NACIONALINĒ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

VYTAUTO DIDŽIOJO
UNIVERSITETO
ŠVIETIMO
AKADEMIJA

tekście do innych tekstów kultury lub tła
społecznego

LITERACKI –

odwołanie się do:

- innego utworu literackiego
- Biblii, mitologii
- historii literatury, charakteru epoki
- biografii pisarza
- teorii literatury

KULTUROWY –

odwołanie się do:

- spektaklu teatralnego
- filmu
- utworu muzycznego
- malarstwa
- rzeźby
- architektury i in.

**ŚWIATOPOGLĄDOWY,
NAUKOWY, SPOŁECZNY –**

odwołanie się do:

- historii
- filozofii
- religii
- nauk przyrodniczych
- polityki
- kwestii społecznych i in.

Funkcjonalność kontekstów

Dobrze!

Dobrze!

Ojej, źle...

Ojej, źle...

Ojej, źle...

✦ Kontekst **jest funkcjonalny**, gdy

jest **trafnie dobrany** ze względu na **rozważany przedmiot**; odnosi się do omawianego zagadnienia i częściowo je **pogłębia** lub rozwija. Należy w 1-2 zdaniach ukazać, **jak kontekst ma się do** prowadzonej **argumentacji**/argumentu (np. wzmocnienie argumentacji, podobieństwa czy różnice, analogia czy kontrast; różne/podobne podejścia w ujęciu problemu itp.)

osadza omawiany **utwór w szerszej perspektywie**, pomaga w **pogłębionym odczytaniu sensów** dzieła literackiego.

Kontekst **nie jest wykorzystany funkcjonalnie**, jeżeli

nie został wskazany **związek** przywołanego kontekstu z prowadzoną **argumentacją**;

uczeń **wyłącznie streszcza** przywołany utwór lub wybrane jego wątki, ale **nie wyciąga żadnego wniosku**, nie formułuje żadnej **refleksji** związanej z tym kontekstem (np. streszczonym utworem);

wprowadzenie kontekstu **prowadzi do** нефункциональных rozbudowanych dygresji; nie należy także wprowadzać dogłębnej **analizy** samych **kontekstów** jako takich.

Konteksty lubiane i nielubiane przez uczniów

LITERACKIE

KULTUROWE

HISTORYCZNE

ŚWIATOPOGLĄDOWE

NAUKOWE

SPOŁECZNE

Rodzaje akapitów

1. Akapity argumentacyjne

(dowodzić, uzasadniać)

A. ANALITYCZNY – ANALIZA: od ogółu do szczegółów (=dedukcja). Na początku główna myśl akapitu, tzw. „**miniteza**”, dalej – elementy, argumenty, przykłady, objaśnienia. W końcu krótkie podsumowanie akapitu.

B. SYNTETYCZNY – SYNTEZA: od szczegółów do ogółu (=indukcja). Na początku podane są argumenty, przykłady, objaśnienia itp., a w końcu – główna myśl akapitu, tzw. „**miniteza**”, która jest uogólnieniem podanych w akapicie argumentów.

Inne:

(nie zawierają uzasadnień, dowodu itp.)

2. Akapity łączące

(tranzytywne) np. wstęp, zakończenie, przejścia i nawiązania; w dłuższych spójnych tekstach mogą stanowić podsumowanie tego, co już zostało powiedziane, lub wprowadzenie do nowego tematu.

3. Akapity opisowe rozwijają

przedstawione zagadnienie, szerzej opisują (np. streszczają) jakieś kluczowe zjawisko lub proces; wzbogacają one tekst, ale w rozprawce są mniej istotne.

ZADANIE DO PRACY W GRUPACH 1-5.

Proszę omówić wskazaną rozprawkę według podanych aspektów.

1. Treść: wiedza o literaturze i konteksty	1.1. Utwory, na których oparta jest argumentacja (1 p.). Czy spełniają swoje funkcje (względem tezy) i czy nie są tylko streszczeniem.	1. (Np. Dramat W. Szekspira <i>Hamlet</i> jest przywołany w celu ...) 2. (Np. Z <i>Wesela</i> S. Wyspiańskiego uczeń czerpie dowody ...)	
	1.2. Konteksty – rodzaj kontekstu i sposób wprowadzenia, komentarz, funkcjonalność każdego kontekstu (2 p.)	1. 2.	
2. Treść: główna myśl i logika rozważań	2.1. Sformułowanie głównej myśli (tezy lub hipotezy) we wstępie i odwołanie się do niej w zakończeniu.	1. Teza lub hipoteza: 2. Odwołanie się w zakończeniu:	
	2.2. Akapity argumentacyjne – czy każdy ma swoją „minitezę” związaną z tezą ogólną (główną myślą); wokół jakiej myśli jest zbudowany każdy z akapitów.	1. akapit: 2. akapit:	
	2.3. Akapity argumentacyjne – sposób myślenia (dedukcja czy indukcja, akapit analityczny czy syntetyczny; może być tylko: ma oznaki rozumowania)	1. akapit: 2. akapit:	

3. Spójność	3.1. Przykłady wskazujące na spójność toku myślenia w całym tekście. 3.2. Przykłady wskazujące na spójność między akapitami. 3.3. Przykłady wskazujące na spójność wewnątrz akapitów.	3.1. 3.2. 3.3.	
--------------------	--	----------------------	--

Rozprawka nr 1.

O jakich ważnych dla człowieka wartościach rozważają twórcy w dramatach? Omów zagadnienia odwołując się do wybranych utworów dramatycznych

Każdy człowiek ma „spis” najważniejszych wartości w jego życiu. Dla kogoś są to rzeczy materialne, na przykład: pieniądze, auta, domy, luksusowe ubrania i tak dalej... Zaś dla innych jest to coś bardziej cenniego niż pieniądze: zdrowie, miłość, wiara, rodzina, przyjaźń... O ważnych wartościach rozważają też twórcy dramatów, a przede wszystkim, Sofokles i W. Szekspir. W swojej rozprawce odwołam się do tych dwóch dramatopisarzy.

Po pierwsze, według znanego na całym świecie dramaturga epoki Antyku – Sofoklesa, ważną dla człowieka wartością jest rodzina. W swoim dramacie „Antygona” przedstawił tragiczny los tytułowej bohaterki. Młoda dziewczyna staje przed bardzo trudnym wyborem: pochować brata według praw boskich i mieć czyste sumienie czy zapomnieć o pochówku, posłuchać władcę Kreona i żyć dalej? Natomiast Antygona, chociaż bardzo młoda, za najważniejszą wartość ma rodzinę i wybiera pochówek brata, co następnie kosztuje jej własne życie, bo rodzina to najbliżsi, którzy kochają bez przyczyny.

Po drugie, jedną z najważniejszych wartości dla człowieka jest miłość. To głębokie uczucie do drugiej osoby, silne przywiązanie, gotowość do bezinteresownego oddania się, służenia komuś. W tym wypadku odwołam się do najbardziej tragicznej historii miłości, do dramatu „Romeo i Julia” W. Szekspira. Jeden z najbardziej znanych dramaturgów na świecie napisał tragedię o cudownej parze z Werony, która zakochała w sobie wielu czytelników. Romeo i Julia – główni bohaterowie utworu, kochają się bezgranicznie, lecz stoją przed jednym bardzo ogromnym problemem: ich rodziny ciągle ze sobą konfliktują. W finale dramatu Romeo popełnia samobójstwo. To świadczy o tym, że miłość też może być najważniejszą wartością dla człowieka, z powodu której człowiek potrafi zrobić wszystko, nawet umrzeć. Podsumowując, chcę stwierdzić, że odwołując się do dwóch wybranych dramatów (Sofokles „Antygona” i W. Szekspir „Romeo i Julia”), dramatopisarze rozważają na temat najbardziej popularnych wartości. To ¹³⁰⁰ są rodzina i miłość.

Rozprawka nr 2.

O jakich ważnych dla człowieka wartościach rozważają twórcy w dramatach? Omów zagadnienia odwołując się do wybranych utworów dramatycznych.

W życiu każdego człowieka przeważają różne wartości, np. miłość, pieniądze, rodzina itd. Ktoś za najważniejsze uważa to, co dla innego w ogóle nie ma znaczenia i na odwrót. Natomiast o jakich wartościach rozważają twórcy w dramatach?

Sofokles, który tworzył w epoce antyku, w swoim dramacie „Antygona” ukazał następującą sytuację: przekroczenie zasad państwa dla spełnienia obowiązków religijnych. Brat tytułowej bohaterki umarł, a że był uważany przez króla Kreona zdrajcą państwa, zabroniono go pochować jak tradycje bądź wiara tego wymagają. Antygona próbowała zmienić sytuację, ilekroć prosiła króla o przemyślenie własnej decyzji, jednak ten do końca stał na swoim. Główna bohaterka złamała prawo, próbowała pochować ukochanego brata wbrew woli Kreona, aczkolwiek została przełapana. Nie widząc wyjścia z zaistniałej sytuacji oraz nie chcąc żyć ze świadomością, że nie ma możliwości spełnić obowiązków boski bądź właściwie pożegnać się z bratem, Antygona zdecydowała się na popełnienie samobójstwa. Właśnie w taki sposób Sofokles ujawnił ważne wartości dla człowieka. W dramacie przedstawił miłość do bliźniego, więź rodzinną oraz wiarę, tradycje.

Kolejny słynny dramatopisarz, W. Szekspir, w tragedii „Hamlet” ujawnił wartości, które były ważne dla człowieka nie tylko w renesansie, lecz zostały tak samo aktualne w dniu dzisiejszym. Tytułowy bohater mierzy się z okropną rzeczywistością: śmierć ojca odpowiednio odzwierciedla się na jego samopoczuciu. Sytuacja się pogarsza, gdy Hamlet dowiaduje się powód bądź okoliczności zgonu, ponieważ zabójcą okazuje się członek rodziny, brat ojca. Główny bohater czuje się zagubiony. Nie wie jak się zachowywać. Pragnie zemsty, aczkolwiek nie chce działać nierozsądnie. Dokładnie rozważa kolejny krok. Wkrótce podejmuje decyzję dbale wykonanej zemsty. Z początku udaje chorego, szalonego człowieka, a później planuje zabić zabójcę ojca. Właśnie w taki sposób Szekspir ujawnił ważne dla człowieka wartości. Ukazał rozterki duchowe, relacje rodzinne, walkę za sprawiedliwość.

Podsumowując, w dramatach twórcy rozważają o różnych wartościach, które są ważne dla człowieka, jednak najczęściej są one powiązane z rodziną, miłością, walką o ^[300] własne prawo bądź sprawiedliwością.

Rozprawka nr 3.

O jakich ważnych dla człowieka wartościach rozważają twórcy w dramatach? Omów zagadnienia odwołując się do wybranych utworów dramatycznych.

O różnych wartościach rozważano w różnych epokach literackich. Nie jeden dramat wyróżniał rodzinę lub miłość jako najważniejszą wartość. Najczęściej nie mają oni ceny i dla człowieka są bardzo ważne. Myślę, że tematyka wartości była i będzie aktualna, nie zważając na nowe pokolenie, każdy posiada własne wartości. Więc o jakich ważnych wartościach rozważają twórcy w dramatach?

Jedną z najważniejszych wartości jest rodzina. Jednym z głównych utworów, który to udowodnił to „Antygona”, która została napisana przez Sofoklesa w antyku i nie traci swoją aktualność do dzisiejszego dnia. Główna bohaterka była oddana rodzinie i dla niej była gotowa na wszystko. Oddała własne życie, aby tylko jejny brat został pochowany tak, jak potrzebują tradycje. Antygona swoim odważnym krokiem duszła do celu i nie żałuje, że oddała własne życie za brata. Jak mówił Jan Paweł II „Nie lękajcie się!”, za nas nikt nic nie może zrobić, jeżeli coś dla nas jest naprawdę ważne i cenne to dujdziemy do celu nie zważając na trudności. Myślę, że Antygona jest odpowiednim przykładem i udowodniła, że dla niej główną wartością jest rodzina.

Kolejnym ważnym momentem w naszym życiu lub wartością jest oddaność, miłość ojczyźnie, wychwalanie jej oraz czucie do własnego kraju miłość. Znany pisarz XIX wieku A. Mickiewicz pisząc utwory takie jak „Dziady, cz. III“ lub „Pan Tadeusz“ wskazał swoją ważną wartość to właśnie miłość i tęsknota za ojczyzną. Sam poeta bardzo kochał swój kraj rodzinny. Walczył o wolność kraju, nawet był jednym z uczestników tajnej organizacji „Filomatów i Filaretów“. Niestety jego działalność doprowadziła go do więzienia i później musiał wycofać się do Francji. W swoich utworach opisywał lasy, łąki, pola, ptaszek wszystko co tylko pamiętał o swojej ojczyźnie. A. Mickiewicz jest pisarzem epoki romantycznej, ta epoka jest pełna bitew oraz wojen. Ludzie na wojnie, żołnierzy^[300], którzy gotowe oddać życie za własny kraj także są dobrym przykładem nawet w dzisiejsze dni w XXI wieku ludzie nadal posiadają taką wartość jak miłość do ojczyzny i jak np. wojna co właśnie teraz idzie u Ukrainy z Rosją i jak tysiące żołnierzy gotowi puć wojować za własny kraj. A. Mickiewicz w swoich utworach wskazał swoją miłość do ojczyzny i tak, udowodnił, że własne wartości trzeba doceniać i że nawet nie mając możliwości aby walczyć za ojczysty kraj poeta to udowodnił w swoich utworach pisząc i opisując go.

Podsumowując moje rozważania, chcę stwierdzić, że wartości jest wiele ale moim zdaniem jedne z najważniejszych to miłość do ojczyzny, cenność tradycji oraz oddaność lub miłość do kraju rodzinnego. Człowiek ma cenić co ma i walczyć za własne szczęście. Swoje rozważanie chcę zakończyć słowami Henryka Sienkiewicz „Szczęście jest tam, gdzie je człowiek szuka”.

Rozprawka nr 4.

Indywidualizm – przejaw wielkości człowieka czy wyraz pychy? Oceń postawy wybranych bohaterów literackich, których nazwałbyś indywidualistami.

Kim jest indywidualista? Czy to jest naprawdę zawsze człowiek, który walczy ze złem i dokonuje wielkich czynów? Najczęściej indywidualiści dążą do swego celu, nawet nie myśląc, co o nich może pomyśleć społeczeństwo i czy w ogóle działają zgodnie z normami moralnymi. Właśnie dlatego indywidualizm nie zawsze pokazuje wielkość człowieka ale czasami i wysokie mniemanie o sobie. Więc w dzisiejszej rozprawce postaram się przedstawić różne postawy postaci, którzy moim zdaniem są indywidualistami.

Po pierwsze, indywidualizm w większości wypadków pokazuje, jakie wielkie czyny może dokonać jedna osoba. Taka osoba bardzo często niczego nie boi się i walczy przeciwko złu. Taką indywidualistkę mogę zauważyć w dramacie antycznym Sofoklesa „Antyгона”. Młoda bohaterka Antyгона nie lękała się rozkazów króla Kreona, które zakazywały pogrzebanie jej brata Polinejesa. Nikt inny nie raczył się tego zrobić i nawet Ismena, rodzona siostra głównej bohaterki, próbowała odmówić Antygonę od tego czynu. Ale Antyгона postanowiła pójść wbrew rozkazom króla, lecz zachować się zgodnie ze swymi zasadami moralnymi. Podobną indywidualistką była Joanna D’Arc, która w wieku około czternastu lat dowodziła armią francuską. Nikt już nie wierzył, że Francja może wygrać bitwę przeciwko Wielkiej Brytanii. Natomiast zawdzięczając Joannie D’Arc bitwa ta została wygrana i młoda kobieta została bohaterką swego kraju. Więc, biorąc pod uwagę te argumenty, mogę twierdzić, że indywidualizm może przedstawiać duchową wielkość człowieka.

Ale nie zawsze indywidualista, dążąc do swego celu, kieruje się zdrowym rozsądkiem, gdyż czasami osoba może popaść w pychę. Taki człowiek często myśli, że to on jest najmądrzejszy i najgłówniejszy. W taką sytuację popadł Konrad z dramatu romantyka Adama Mickiewicza „Dziady cz. III”. Podczas swej „Wielkiej Improwizacji” główny bohater buntuje się przeciwko Bogowi i sądzi, że to on ma pokierować polskim narodem w walce o niepodległość. Dlatego żąda, aby Bóg dał mu najwyższe siły, aby móc wyzwolić polski i litewski naród spod ^[300] Rosyjskiego zaboru. W tym fragmencie Konrad został opętany pychą, gdy postawił siebie wyżej Boga, a to jest jeden z największych grzechów. Ale, moim zdaniem, pierwszymi indywidualistami w historii ludzkości, którzy popadli w pychę, są Adam i Ewa, gdyż postanowili zjeść jabłko z zakazanego drzewa. Postąpili wbrew rozkazom Boga, co świadczy, że postawili siebie wyżej Jego, za co i zostali wypędzeni z raju. Więc, mogę twierdzić, że są także ludzie, którzy sądzą, że to oni są najgłówniejsi i to wokół nich się krąży świat.

Podsumowując wszystko, mogę sądzić, że są dwa różne typy indywidualistów. Jedni są gotowi poświęcić swe życie na dobro innych i działają według swych zasad moralnych. Inni mogą zostać opanowani przez pychę, gdyż poczują siłę i zrozumieją, że mogą o wiele więcej, niż sobie wyobrażali. Ale warto pamiętać, że na ile człowiek nie myślałby, że jest wyjątkowy i najmądrzejszy, zawsze znajdzie się ktoś, kto będzie o wiele lepszy od niego.

Rozprawka nr 5.

O jakich ważnych dla człowieka wartościach rozważają twórcy w dramatach? Omów zagadnienia odwołując się do wybranych utworów dramatycznych.

O wartościach pisał nie jeden znakomity pisarz. Było i jest tak dlatego, że wartości zawsze będą pełniły ważną rolę w życiu każdego z nas. Człowiek, który ich nie posiada, jest nikim. Dosłownie nikim wartościowym. Wielu dramaturgów, takich jak Sofokles bądź też Hamlet, poruszali tematy o wartościach w swoich arcydziełach. A więc jakie wartości przedstawili w swoich utworach? Czy ich rozważania są aktualne dla człowieka XXI wieku?

O znaczeniu wartości mówiono jeszcze przed naszą erą, dawno temu, gdy na świecie górował antyk. Epoka niezwykle bogata pod każdym względem. Człowiek antyczny w większości był tylko i wyłącznie skupiony na pięknie zewnętrznym, zapominając o świecie wewnętrznym. Dobrze się akurat złożyło, że w tamtym okresie żył słynny dramaturg Sofokles, który poprzez swoje spektakle ukazywał znaczenie świata wewnętrznego. Jedną z jego słynnych tragedii jest „Antygona”. Dramat opowiadający o tytułowej bohaterce Antygonie i o jej silnej miłości siostrzanej. Po bitwie bratobójczej obojga jej braci, król Teb Kreon ogłasza Polinejesa zdrajcą narodu i każe jego zwłoki wydać sępom na pożarcie. Jednak kochająca siostra Antygona nie mogła mu na to pozwolić i pochowała brata. Za to zapłaciła najwyższą cenę, bo została zamurowana w grocie i popełniła samobójstwo. Po czym syn Kreona, a narzeczony Antygony, też zakończył swój żywot. Tak samo i żona Kreona. A więc Kreon na tym najbardziej ucierpiał. Wybrał tyranię i władzę, zamiast rodziny i to miało swoje tragiczne skutki. Sofokles chciał nam pokazać, że jeżeli będziemy się kierować tylko rozsądkiem, to nic z tego dobrego nie wyjdzie. Rodzina jest jedną z najcenniejszych wartości i każdy człowiek powinien ją cenić, dopóki ją się posiada. Rodzina właśnie czyni nas kochającymi i dobrymi ludźmi.

W epoce renesansu też niezwykle ważne były wartości człowieka. Był to okres, w którym to właśnie człowiek zajmował podium wszechświata. W tym czasie ważne było, żeby nie zatracić tych drogocennych wartości, bo wtedy ^[300] wśród ludzi krążył egoizm bądź też pycha, z powodu tych wszystkich renesansowych idei. Jednym z najwybitniejszych dramaturgów wszech czasów był właśnie przedstawiciel renesansu William Szekspir. Po dziś dzień jest bardzo popularnym pisarzem. Jego cytaty są najczęściej cytowane na całym świecie. Jedną z najpopularniejszych jego dram jest tragedia „Romeo i Julia”. Opowiada o młodej parze zakochanej po uszy. Jednak razem być nie mogli, bo ich rodziny były skłócone. Romeo opuścił miasto. Stęskniona Julia wymyśliła, że upozoruje swoją śmierć, żeby Romeo mógł do niej wrócić. Ukochany wrócił, jednak zastawszy Julię nieprzytomną, postanowił się zabić. Julia zobaczywszy, że ten nie żyje, też się zabiła. Miłość obojga tak silna i tak wytrwała została zniszczona przez rodziny obojga zakochanych. Ten konflikt był przyczyną tragicznych wypadków. Natomiast warto zwrócić uwagę, jaka silna więź łączyła obojga zakochanych. Kochali się nawzajem aż do śmierci. Miłość jest drogocenną wartością, często nierozumianą przez innych. Warto ją, mimo poglądów innych, pielęgnować, bo jest ona niezwykle cennym uczuciem.

Podsumowując, Sofokles i Hamlet w swoich utworach przedstawili najbardziej drogocenne wartości dla człowieka rodzinę i miłość. Człowiek XXI wieku powinien być wartościowy, bo akurat żyje w czasach trudnym pod względem nie zatracenia wartości. Moim zdaniem, osoba naszych czasów może nabyć wiele wartości poprzez czytanie dramatów Szekspira bądź też Sofoklesa. Są to arcydzieła, które będą aktualne po wsze czasy.

ZADANIE DO PRACY W GRUPACH.

Proszę omówić wskazaną rozprawkę według podanych aspektów. **Grupa I** analizuje rozprawkę nr 1, **grupa II** – rozprawkę nr 2, **grupa III** – rozprawkę nr 3, **grupa IV** – rozprawkę nr 4, **grupa V** – rozprawkę nr 5,

<p>1. Treść: wiedza o literaturze i konteksty</p>	<p>1.1. Utwory, na których oparta jest argumentacja (1 p.). Czy spełniają swoje funkcje (względem tezy) i czy nie są tylko streszczeniem.</p>	<p>1. (Np. Dramat W. Szekspira <i>Hamlet</i> jest przywołany w celu ...)</p> <p>2. (Np. Z <i>Wesela</i> S. Wyspiańskiego czerpie się dowody ...)</p>	
	<p>1.2. Konteksty – rodzaj kontekstu i sposób wprowadzenia, komentarz, funkcjonalność każdego kontekstu (2 p.)</p>	<p>1.</p> <p>2.</p> <p>...</p>	
<p>2. Treść: główna myśl i logika rozważań</p>	<p>2.1. Sformułowanie głównej myśli (tezy lub hipotezy) we wstępie i odwołanie się do niej w zakończeniu.</p>	<p>1. Teza lub hipoteza:</p> <p>2. Odwołanie się w zakończeniu:</p>	
	<p>2.2. Akapity argumentacyjne – czy każdy ma swoją „minitezę” związaną z tezą ogólną (główną myślą), wokół jakiej myśli jest zbudowany.</p>	<p>1. akapit:</p> <p>2. akapit:</p>	
	<p>2.3. Akapity argumentacyjne – sposób myślenia (dedukcja czy indukcja, akapit analityczny czy syntetyczny; może być tylko: ma oznaki rozumowania)</p>	<p>1. akapit:</p> <p>2. akapit:</p>	
<p>3. Spójność</p>	<p>3.1. Przykłady wskazujące na spójność toka myślenia w całym tekście.</p> <p>3.2. Przykłady wskazujące na spójność między akapitami.</p> <p>3.3. Przykłady wskazujące na spójność wewnątrz akapitów.</p>	<p>3.1.</p> <p>3.2.</p> <p>3.3.</p>	

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

**LENKŲ TAUTINĖS MAŽUMOS GIMTOSIOS KALBOS IR
LITERATŪROS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO
VERTINTOJŲ MOKYMŲ PROGRAMOS
III dalis, 2024 m. spalio 22-23 d.**

**Rašto darbo (teksto interpretacija) vertinimo aspektai
atsižvelgiant į 2024 m. VBE rezultatus.**

Ana Jasinska

Vilniaus šv. Jono Pauliaus II gimnazija

2024 METŲ LENKŲ TAUTINĖS MAŽUMOS GIMTOSIOS KALBOS IR LITERATŪROS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO REZULTATŲ STATISTINĖ ANALIZĖ

- ▶ Lenkų gimtosios k. VBE egzamine dalyvavo ir įvertinimą gavo 765 kandidatai.
- ▶ Minimali egzamino išlaikymo taškų sumos riba – 35 taškų (arba 35 proc. visų galimų taškų). Lenkų gimtosios k. VBE neišlaikė 21 kandidatas (2,7 proc.), kurie surinko nuo 0 iki 34 užduoties taškų.
- ▶ Lyginant pagal temas, populiareesnės buvo samprotavimo rašinio temos. Interpretaciją rinkosi tik 12,6 proc. kandidatų, o pirmąją ir antrąją samprotavimo temas rinkosi beveik panašus skaičius mokinių – pirmąją 41,6, antrąją 45,7 proc. Rezultatų tendencija taip pat panaši – samprotavimo rašinio įvertinimai reikšmingai geresni nei interpretacijos.

<https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2024/09/Lenku-k.-VBE-2024-v1.0.pdf>

Lenkų gimtosios kalbos VBE rezultatai pagal rašinio tema

2 lentelė. Lenkų gimtosios kalbos VBE rezultatai pagal rašinio temas

Tema	Pasirinkusių kandidatų dalis, proc.	Surinktų taškų vidurkis (30)	Rašinio temą pasirinkusių mokinių viso VBE taškų vidurkis (100)
1. Indywidualizm – przejaw wielkości człowieka czy wyraz pychy? Oceń postawy wybranych bohaterów literackich, których nazwałbyś indywidualistami.	41,6	15,0	68,6
2. O jakich ważnych dla człowieka wartościach rozważają twórcy w dramatach? Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów dramatycznych.	45,7	14,6	66,3
3. Interpretacja wiersza Zbigniewa Herberta „Prześlanie Pana Cogito”. Postaw tezę interpretacyjną i ją uzasadnij.	12,6	8,8	55,9

Pakartotinė sesija

TEMATY PRAC PISEMNYCH

- 1. Co znaczy być świadkiem swojej epoki? Rozważ zagadnienie na przykładzie wybranych utworów literackich i innych tekstów kultury.
- 2. Niewłaściwe wybory i życiowe błędy. Oceń ich wpływ na dalszy los wybranych bohaterów literackich.
- 3. Interpretacja wiersza Tadeusza Różewicza „Odnaleźć samego siebie”. Postaw tezę interpretacyjną i ją uzasadnij.

<chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfndmkaj/https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2024/07/PL-VBE-PK-2024-07-05-Galutinis.pdf>

ci młodzi ludzie
dziewczyny i chłopcy
mówią szybko niewyraźnie
mówią że szukają "siebie"
szukają miłości boga
zbierają się w wielkie stada
grupy grona gromady
sto tysięcy dwieście pięćset
milion Czy to nie błąd
czy rzeczywiście
można w tym tłumie
odnaleźć siebie
nadzieję miłość wiarę
czy "najpiękniej" unosi się do nieba
modlitwa miliona spoconych
ciał czy o to chodziło
Nauczycielowi

jeden skowronek
jedna nuta dotrze do Ukrytego
ale milion skowronków
to jest coś monstrualnego
opamiętajcie się młodzi przyjaciele

jesteście przerabiani
na masę
masę ludzką
masowego odbiorcę
jesteście przerabiani
na ciemną masę
na masę towarową

proszę was
nie bójcie się samotności
nie bójcie się ciszy
nie bójcie się "nudy"
pamiętajcie
że milczenie jest wymowne
że nienawiść krzyczy ryczy
ujada i wyje
miłość uśmiecha się milczy
czeka na was

Pakartotinė sesija

- **II Rašto darbas (30 TAŠKŲ)**
- W interpretacji omów tematykę, problematykę, elementy poetyki tekstu (z omówieniem ich funkcji).
- W pracy przywołaj wybrane konteksty (np. literackie, biograficzne, historyczne, społeczne, kulturowe).
- Lista lektur obowiązkowych: Sofokles „Antygona”, W. Szekspir „Hamlet”, A. Mickiewicz „Dziady, cz. III”, A. Mickiewicz „Pan Tadeusz”, E. Orzeszkowa „Nad Niemnem”, B. Prus „Lalka”, S. Wyspiański „Wesele”, S. Żeromski „Ludzie bezdomni”, Z. Nałkowska „Granica”, T. Borowski (opowiadania do wyboru), Cz. Miłosz „Dolina Issy”, A. Camus „Dżuma”, S. Mrożek „Tango”, O. Tokarczuk „Prawiek i inne czasy”.

<chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2024/07/PL-VBE-PK-2024-07-05-Galutinis.pdf>

Analiza i interpretacja tekstów

- Ile godzin lekcyjnych w ciągu miesiąca poświęca się w 4 klasie gimnazjalnej na analizę i interpretację tekstów (w całości lub fragmentów)?
- A. liryki –
- B. epiki –
- C. dramatu –

Rašto darbo (grožinio teksto esė) vertinimo kriterijai

- Interpretacijos turinio vertinimas: tematika, samprotavimo logika, literatūra ir kontekstai (14 taškų)
- Teksto sandaros vertinimas: teksto struktūra, teksto ir pastraipų rišlumas (4 taškai)
- Stiliaus vertinimas (3 taškai)
- Kalbos taisyklingumo vertinimas: gramatikos ir leksikos klaidos, rašybos klaidos, skyrybos klaidos (9 taškai)

https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2024/07/2024_PL_VBE_PG.pdf

INTERPRETACIJOS TURINIO VERTINIMAS (14 taškų)

Kriterijai	Vertinimo kriterijų aprašas	Taškai
1.2.1. TEMATIKA	Tinkamas ir išsamus interpretuojamo kūrinio (arba jo ištraukos) temos, problematikos ir/ar deklaruojamų vertybių aptarimas. Kūrinio (arba jo ištraukos) pirmaeilių ir antraeilių turinio elementų įvardijimas ir aptarimas.	3
	Tinkamas interpretuojamo kūrinio (arba jo ištraukos) temos, problematikos ar pavienių deklaruojamų vertybių aptarimas. Kūrinio (arba jo ištraukos) esminių turinio elementų įvardijimas ir aptarimas.	2
	Paviršutiniškas interpretuojamo kūrinio (arba jo ištraukos) temos ir problematikos aptarimas. Nepastebėti arba neaptarti kūrinio (arba jo ištraukos) esminiai turinio elementai.	1
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0

INTERPRETACIJOS TURINIO VERTINIMAS (14 taškų)

1.2.2. SAMPROTAVIMO LOGIKA

Interpretacijos **tezė** suformuluota aiškiai ir pagrįstai. Aiškus ir logiškas **tezės pagrindimas** tinkamais **teiginiais**. Visi teiginiai yra išsamiai paaiškinti ir paremti **pavyzdžiais iš interpretuojamo teksto**, laikantis citavimo taisyklių.

Samprotavimo eigoje tinkamas įvairių **mąstymo operacijų** (pvz.: analizės, palyginimo, apibendrinimo ir išvadų) derinimas.

Kryptinga **ižanga** ir pagrįsta **pabaiga** (samprotavimo išvados ar dalinių išvadų apibendrinimas). Gali būti vienas trūkumas ižangoje arba pabaigoje. Aiškiai ir **nuosekliai** išreikštas **požiūris**, pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi.

Aiškiai ir **nuosekliai** išreikštas **požiūris**, pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi. Samprotavimo eigoje tinkamas įvairių **mąstymo operacijų** (pvz.: analizės, palyginimo, apibendrinimo ir išvadų) derinimas.

5_4

INTERPRETACIJOS TURINIO VERTINIMAS (14 taškų)

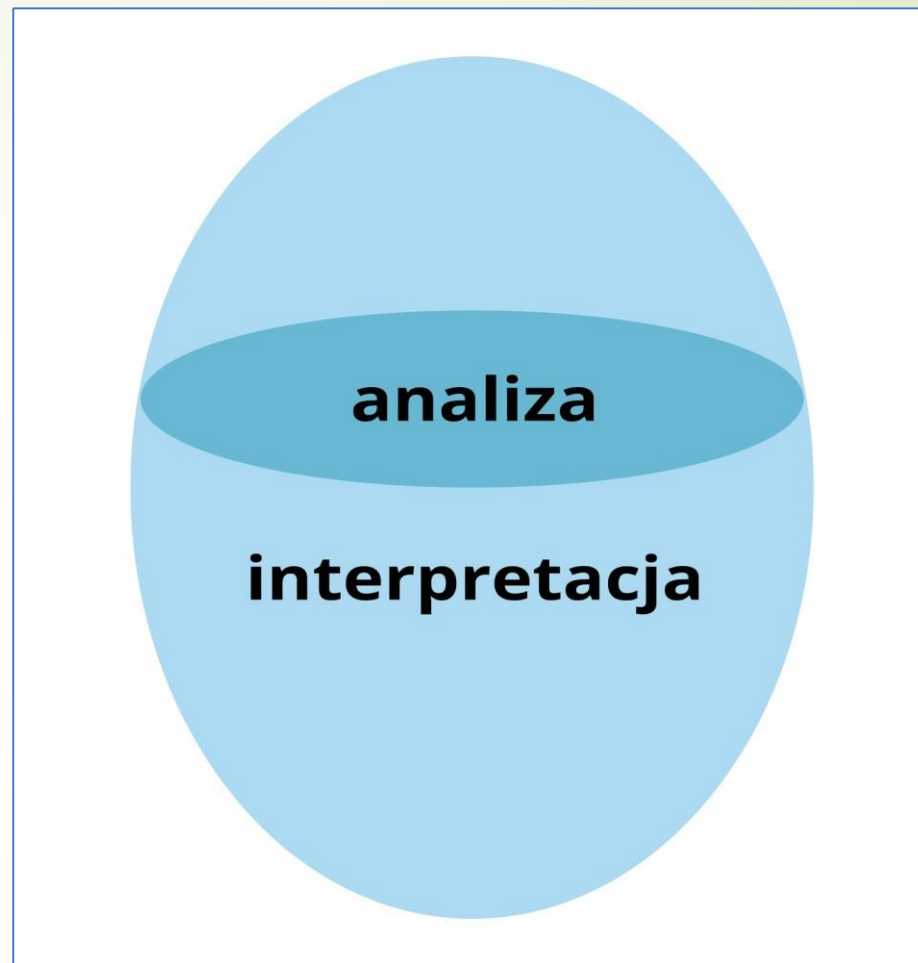
1.2.3. LITERATŪRA IR KONTEKSTAI	Išsamus ir argumentuotas teksto poetikos elementų aptarimas ir jų funkcijų paaiškinimas interpretacijos kontekste. Tikslingai ir tinkamai vartojamos literatūrologijos sąvokos . Tikslingai remiamasi bent dviem tinkamais kontekstais (pvz.: literatūriniu, biografiniu, istoriniu, kultūriniu, socialiniu). Akivaizdus literatūrinis ir/ar kultūrinis išprusimas . Gali būti 1 faktinė klaida.	6_5
	Argumentuotas esminių teksto poetikos elementų aptarimas, tačiau kartais nepakankamas jų funkcijų paaiškinimas interpretacijos kontekste. Daugeliu atvejų tinkamai vartojamos literatūrologijos sąvokos. Tikslingai remiamasi bent vienu tinkamu kontekstu (pvz.: literatūriniu, biografiniu, istoriniu, kultūriniu, socialiniu). Pakankamai geros literatūros ir/ar kultūros žinios. Gali būti 2 faktinės klaidos.	4_3
	Ne visų esminių teksto poetikos elementų aptarimas, nepakankamas jų funkcijų paaiškinimas. Paminėtas, bet neapartas nors vienas kontekstas. Paviršutiniškos literatūros ir kultūros žinios. Gali būti 3 faktinės klaidos.	2
	Tik pavienių esminių ar neesminių teksto poetikos elementų aptarimas, be jų funkcijų paaiškinimo. Kontekstų trūkumas. Gali būti 4 faktinės klaidos.	1
	Darbas neatitinka reikalaujamų kriterijų.	0

Analiza i interpretacja wiersza

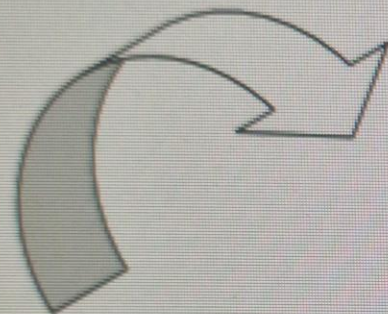
- Dokładna analiza zmierza do tego, aby pokazać, jak dany utwór został „zrobiony”, odkrywa zamysły, strategię autora i dzięki temu prowadzi do sensu tekstu.
- Analiza oznacza zbadanie struktury tekstu, jego strony formalnej. Przedmiotem badania są: styl, budowa, składnia, środki poetyckie, dobór słownictwa.

Wzajemny stosunek analizy i interpretacji

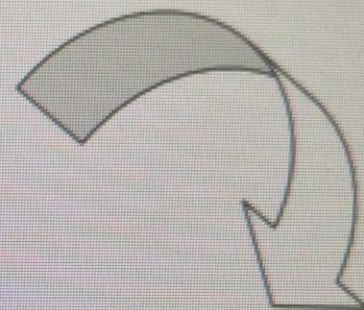
Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

➤ Pomocnicze pytania

Do kogo?
(portret odbiorcy,
jego związek z osobą
mówiącą)

Kto mówi?
(sytuacja, portret
psychologiczny)

Po co?
(cel wypowiedzi
wynikający z jej
ukształtowania)

Jak?
(kształt, forma tekstu,
kompozycja, język,
środki artystyczne)

O czym? (o kim?)
(temat wypowiedzi)

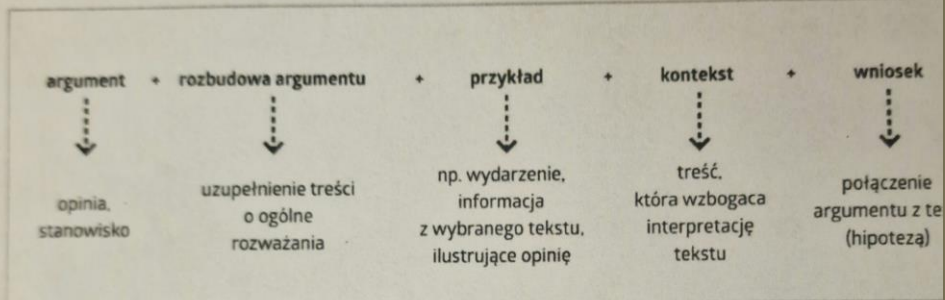
KOMPOZYCJA

Wstęp

Wprowadzenie i zarysowanie (zdefiniowanie, opisanie) problemu na poziomie ogólnym, sformułowanie tezy i wstępne uzasadnienie stanowiska lub postawienie hipotezy.

Rozwinięcie

Budowa akapitu:

Po ustaleniu tezy (hipotezy) oraz zebraniu przykładów i sformułowaniu argumentów piszący powinien zdecydować, w jakim porządku je przedstawi w rozprawce (np. od sytuacji najczęściej spotykanych po wyjątkowe).

SPÓJNOŚĆ

Przykładowe słowa i sformułowania pozwalające zachować spójność między akapitami oraz wewnątrz nich: *również, jednocześnie, tymczasem, następnie, w rezultacie, z pewnością, przecież, jak wiemy, przeciwnie, natomiast, jednak, potem, mam na myśli, uważam, że.*

Przykładowe sformułowania ukazujące porządek rozumowania, np. *pragnę zwrócić uwagę na, z tego wynika, można zadać pytanie, w podsumowaniu moich rozważań.*

Zakończenie

Podsumowanie rozważań wynikających z argumentów prowadzące do uogólnienia; **potwierdzenie tezy** lub **jej sformułowanie**, jeśli we wstępie zawarto hipotezę.

Kompozycja

Źródła

- ▶ *Analiza i interpretacja liryki*. Prieiga per internetą: https://smp2014tm.ugdome.lt/MO/Mazumos/index.html?path=PL_1112_08
- ▶ Fiałkowska K.A., *Jak to napisać?*, Toruń 2006.
- ▶ *Kontekstowe czytanie utworu literackiego*. Prieiga per internetą: https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_MATURALNY_OD_2023/materialy_dodatkowe/20220113%20Materia%C5%82y%20dodatkowe%201_Konteksty.pdf
- ▶ *Lenkų tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros bendrosios programos*. Prieiga per internetą: <https://www.emokykla.lt/bendrosios-programos/visos-bendrosios-programos?page=1&subject=5319>
- ▶ *Na czym polega analiza i interpretacja utworu literackiego?* Prieiga per internetą: <https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/Dr7OXk02C>
- ▶ Naruniec S., Naruniec R., *Jak umiejętnie operować słowem pisanym*, Vilnius 1999.
- ▶ Tomczyk M., *Trener, Jak czytać wiersze?*, Bielsko-Biała 2007.

KARTA PRACY

Temat pracy pisemnej

Interpretacja wiersza Czesława Miłosza „Który skrzywdziłeś”. Postaw tezę interpretacyjną i ją uzasadnij.

Zadanie 1. Proszę wykonać poniższe ćwiczenia: wiersz Czesława Miłosza „Który skrzywdziłeś”.

A.

1. Kto mówi?
2. Do kogo mówi?
3. Jak mówi? (budowa wiersza, interpunkcja)
4. O czym? (obrazy poetyckie, środki artystyczne)
5. Po co? (teza interpretacyjna)
6. Konteksty (dwa)

B. Terminy specjalistyczne z poetyki, które wprowadzę (5 przykładów):

C. Wyrazy abstrakcyjne, które wprowadzę (5 przykładów):

D. Plan

Wstęp.

Teza interpretacyjna:

Rozwinięcie.

1 argument, przykład, kontekst, wniosek 2

argument, przykład, kontekst, wniosek

Zakończenie.

Podsumowanie rozważań.

Czesław Miłosz *Który skrzywdziłeś*

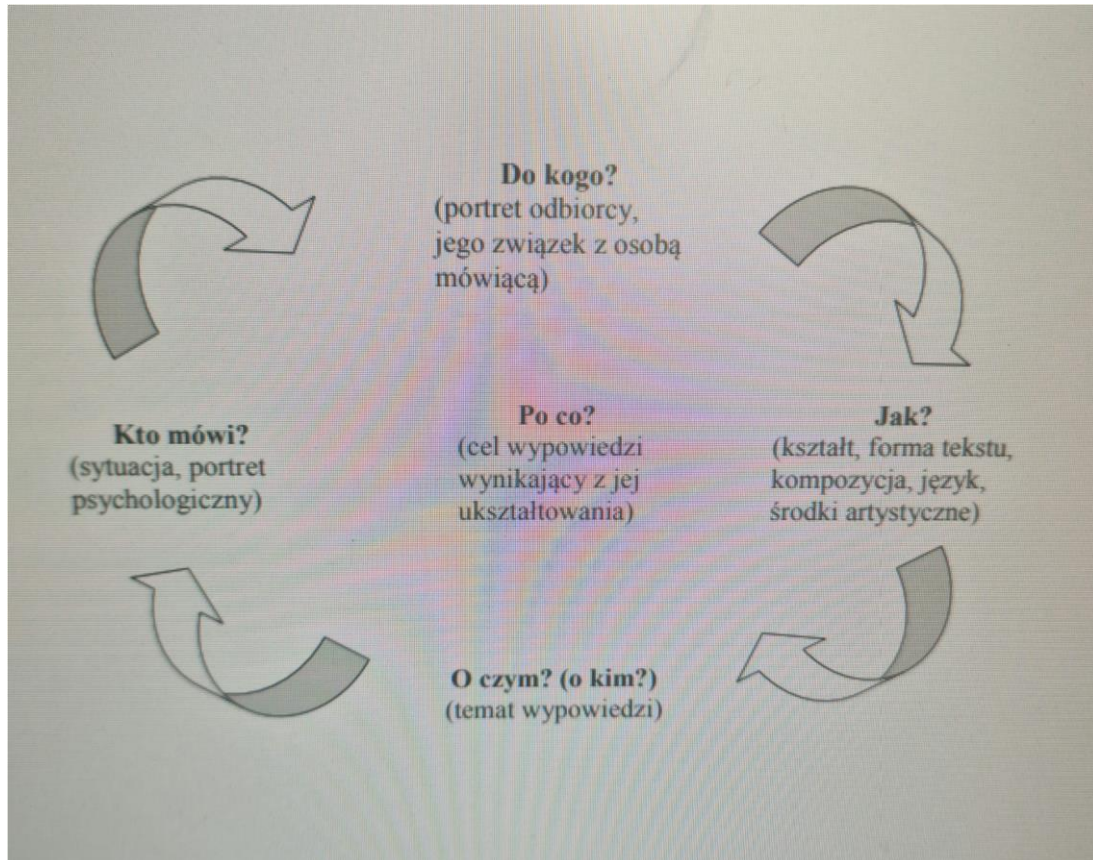
Który skrzywdziłeś człowieka prostego
Śmiechem nad krzywdą jego wybuchając,
Gromadę błaznów koło siebie mając
Na pomieszanie dobrego i złego,

Choćby przed tobą wszyscy się kłonili
Cnotę i mądrość tobie przypisując,
Złote medale na twoją cześć kując,
Radzi że jeszcze dzień jeden przeżyli,

Nie bądź bezpieczny. Poeta pamięta.
Możesz go zabić - narodzi się nowy.
Spisane będą czyny i rozmowy.

Lepszy dla ciebie byłby świat zimowy I
sznur i gałąź pod ciężarem zgięta.

Waszyngton, 1950

Kompozycja

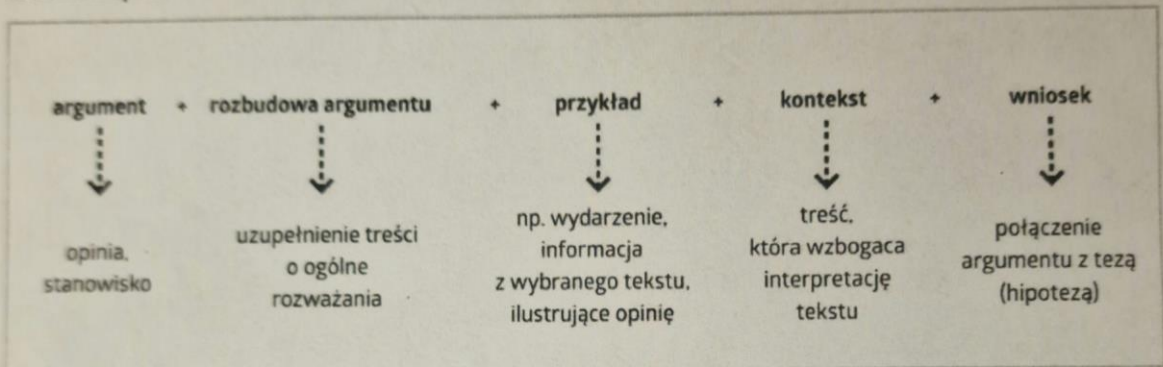
KOMPOZYCIJA

Wstęp

Wprowadzenie i zarysowanie (zdefiniowanie, opisanie) problemu na poziomie ogólnym, sformułowanie tezy i wstępne uzasadnienie stanowiska lub postawienie hipotezy.

Rozwinięcie

Budowa akapitu:

Po ustaleniu tezy (hipotezy) oraz zebraniu przykładów i sformułowaniu argumentów piszący powinien zdecydować, w jakim porządku je przedstawi w rozprawce (np. od sytuacji najczęściej spotykanych po wyjątkowe).

SPÓJNOŚĆ

Przykładowe słowa i sformułowania pozwalające zachować spójność między akapitami oraz wewnątrz nich: *również, jednocześnie, tymczasem, następnie, w rezultacie, z pewnością, przecież, jak wiemy, przeciwnie, natomiast, jednak, potem, mam na myśli, uważam, że.*

Przykładowe sformułowania ukazujące porządek rozumowania, np. *pragnę zwrócić uwagę na, z tego wynika, można zadać pytanie, w podsumowaniu moich rozważań.*

Zakończenie

Podsumowanie rozważań wynikających z argumentów prowadzące do uogólnienia; **potwierdzenie tezy** lub **jej sformułowanie**, jeśli we wstępie zawarto hipotezę.

Zadanie 2. Proszę przedstawić rady osobie, która napisała poniższą interpretację wiersza Z. Herberta „Przesłanie Pana Cogito“, uwzględniając pytania pomocnicze, słownictwo specjalistyczne i abstrakcyjne, kompozycję.

Przykład pracy pisemnej.

Temat: Interpretacja wiersza Zbigniewa Herberta „Przesłanie Pana Cogito“.

Interpretacja wiersza Zbigniewa Herberta „Przesłanie Pana Cogito“ zawiera o tym że trzeba być silnym nie patrząc na wszystko, i drugich nam ludzi, o tym że trzeba iść wyprostowanym, głowę podnieść do gury wśród tych kto na kolanach. Jeszcze w wierszu Zbigniewa Herberta „Przesłanie Pana Cogito“ mówi się o tym że mało czasu żeby żyć, nie dla tego ocaliliśmy. Autor wierszu chce powiedzieć że trzeba być odważnym nie boić się. Jest wiadomo jeżeli mamy Gniew który nie trzeba pokazywać i wypuszczać na czymś i nad kimś, trzeba kontrolować inaczej będziemy słabi jak autor jak autor Zbigniew Herbert „Przesłanie Pana Cogito“, przekazał „a Gniew twój bezsilny niech będzie jak morze ilekroć usłyszysz głos poniżonych, bitych. Jest mówiono o tym że nie trzeba na słabych patrzeć, tych u kogo mało siły, i nie trzeba patrzeć na swoją siłę a przebaczać w imieniu tych których stracono o świecie. Autor mówi o tym że trzeba kochać ptaków, światła na murze, niebo nie potrzebuje naszego ciepła, serdca, jeżeli chcemy być przyjętymi go grona zimnym czaszek trzeba być takim, i iść swoją do swojego celu.

Moim zdaniem trzeba być silnym nie boić się różnych problemy iść dalej, nie patrząc na to, ale słabym trzeba pomagać, tak jeżeli oni nie mogą, pomoc trzeba, więc wszyscy my ludzie, jest złe ale jest i dobre które sami sprawiają się, i drugim pomagają, to i jest siła, bo ty nie tylko sobie, a ludziom, którzy nie mogą na drogę stawimy i już łatwiej udaje się jest ci ludzie którzy w ogóle nie mogą sprawić się i sobie złe rzeczy robią, albo moralnie jest ciężko, człowiek nie wie co robić jak to przepuścić. Dlatego w różnej sytuacji trzeba być człowiekiem nie patrząc jaki człowiek, **nie (300)** trzeba być honorowym, i pomoc, nie tylko człowiekowi będzie od tego przyjemnie, ale nam też. <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2024/06/PL-VBE-PG-2024-06-18Uzduotis.pdf>

Zbigniew Herbert

Przesłanie Pana Cogito

Idź dokąd poszli tamci do ciemnego kresu
po złote runo nicości twoją ostatnią nagrodę

idź wyprostowany wśród tych co na kolanach wśród
odwróconych plecami i obalonych w proch

ocalałeś nie po to aby żyć
masz mało czasu trzeba dać świadectwo

bądź odważny gdy rozum zawodzi bądź odważny w
ostatecznym rachunku jedynie to się liczy

a Gniew twój bezsilny niech będzie jak morze ilekroć
usłyszysz głos ponizonych i bitych

niech nie opuszcza cię twoja siostra Pogarda
dla szpiclów katów tchórzy - oni wygrają pójda
na twój pogrzeb i z ulgą rzucą grudę
a kornik napisze twój uładzony życiorys

i nie przebaczaj zaiste nie w twojej mocy
przebaczaj w imieniu tych których zdradzono o świcie

strzeż się jednak dumy niepotrzebnej oglądaj
w lustrze swą błazeńską twarz
powtarzaj: zostałem powołany - czyż nie było lepszych

strzeż się oschłości serca kochaj źródło zaranne
ptaka o nieznanym imieniu dąb zimowy
światło na murze splendor nieba one nie
potrzebują twojego ciepłego oddechu są po to
aby mówić: nikt cię nie pocieszy
[...]

idź bo tylko tak będziesz przyjęty do grona zimnych czaszek do
grona twoich przodków: Gilgamesza Hektora Rolanda
obronców królestwa bez kresu i miasta popiołów

Bądź wierny idź

Z tomu Pan Cogito (1974)